

Dr. Bebler o vprašanju izročanja vojnih zločincev

Odgovornost za neizročanje italijanskih voj. zločincev nosijo ZDA, Anglija in Italija

New York, 19. oktobra. (Tanjug.)

Številne delegacije v pravnem odhodu Generalne skupščine z ZDA in Velike Britanije na čelu si prizadevajo za različnimi pravnimi in procesualnimi spletkami zmanjšati pomen jugoslovanske resolucije o vojnih zločincih, kvizlingih in narodnih izdajalcih, da bi na ta način zamegle vsebino resolucije.

Da bi še enkrat podčrtal pomen problema izročitve vojnih zločincev, kvizlingov in narodnih izdajalcev in da bi poudaril naloge, ki bi jih morala OZN izpolniti glede tega problema, je govoril jugoslovanski zastopnik dr. Aleš Bebler 17. oktobra v pravem odhodu. V uvodu je naglasil, da je bila politika velikih zveznikov o vprašanju vojnih zločincev nedvomno definirana že 13. januarja 1942 v Londonu in da sta to politiko potrdila moskovska deklaracija in statut mednarodnega sodišča v Nürnbergu.

Jugoslavija je predložila to vprašanje Generalni skupščini zato, ker javno razglasi politiki ne ustreza praksa. To najbolj potrjuje praksa ZDA in Velike Britanije glede italijanskih vojnih zločincev. Jugoslaviji doslej še ni bil izročen noben italijanski vojni zločinec.

V lanski resoluciji je zapisano, da se vladam priporoča, naj takoj izdajo ukrepe, da bodo vsi vojni zločinci prijeti in izročeni državam, kjer so delali zločine. Toda minulo je že leto dni, stvar glede italijanskih vojnih zločincev pa se še ni premaknila z mrtve točke. Jugoslovanska delegacija je mnenja, da je dolžnost Generalne skupščine to ugotoviti in pozvati odgovorne vlade, naj takoj začnejo izpolnjevati obveznosti.

Med razpravo o jugoslovanski resoluciji so nekateri govorniki, v prvi vrsti pa zastopnik ZDA, izjavili, da niso odgovorni za to, da ni bil še noben vojni zločinec izročen Jugoslaviji.

Dr. Bebler je na to odgovoril, da so taki izgovori naravnost smešni. Jasno je, da odgovornost za izročitev italijanskih vojnih zločincev ne nosijo samo ZDA, ampak tudi Velika Britanija in Italijanska oblastva.

Zastopnik ZDA je tudi rekel, da Ju-

goslavija ni hotela predložiti dokazov o krivdi oseb, katerih izročitev je zahtevala. Ta trditev je brez podlage. Jugoslavija je že od konca vojne članica zvezniške komisije za vojne zločince v Londonu in ima v tej komisiji svojega zastopnika. Za vsakega vojnega zločince, glede katerega je Jugoslavija zahtevala registracijo, je jugoslovanski zastopnik predložil dokumentirano obtožbeno gradivo. Šele takrat, ko je bila komisija mnenja, da je dovolj dokazov, je vojne zločince registrirala.

Ko Jugoslavija tako odločno vztraja na izročitvi italijanskih vojnih zločincev, ne dela tega iz sovraštva do Italije. Nasprotno, Jugoslavija je prepričana, da bo izročitev in pravično kaznovanje italijan-

skih vojnih zločincev koristno za italijanski narod. Ljudje, ki jih zahteva Jugoslavija, niso samo naši sovražniki, ampak tudi sovražniki italijanskega naroda. Italijanski vojni zločinci so odgovorni za posledice, ki jih trpi italijanski narod zaradi svojih zgodovinskih napak. Oni so ga nagnali k osvajanju in v vojno na Hitlerjevi strani. Dejstvo, da so v Italiji taki ljudje še na prostosti, da nekateri med njimi, na primer general Roatta, pišejo celo svoje vojne spomine in se verjetno tudi sicer aktivno ukvarjajo s politiko, škodi italijanskemu narodu, ker škodi demokratičnemu razvoju Italije. To dejstvo škoduje tudi nam vsem in ovira ustvaritev dobrih mednarodnih odnosov, je končal dr. Bebler.

Glasovalni stroj zavrnil jugoslovansko resolucijo

in sprejel britansko resolucijo, ki se izogiba sprejetju učinkovitih ukrepov za izročitev in kaznovanje vojnih zločincev

Delegaciji ZDA in Velike Britanije sta si že prav od začetka razprave o jugoslovanskem predlogu prizadevali, da bi bila jugoslovanska resolucija zavrnjena, da vprašanje izročitve vojnih zločincev, kvizlingov in narodnih izdajalcev sploh ne bi prišlo v razpravo in da Generalna skupščina in pravni odbor o tem važnem vprašanju sploh ne bi izdala nikakršne resolucije, da na ta način ne bi moglo priti na plenarno sejo Generalne skupščine.

Toda ti ameriški in britanski napori niso popolnoma dosegli svojega namena.

S svojim pritiskom na večino delegacij so ZDA in Velika Britanija dosegle, da je bila jugoslovanska resolucija 18. oktobra zavrnjena. Zanj je glasovalo 7 članov, 37 proti, 8 delegacij pa se je vzdržalo glasovanja. Za resolucijo so glasovale delegacije slovenskih držav in Etiopije, Egipt, Guatamala, Libanon, Mehika, Norveška, Pakistan, Saudska Arabija in Sirija so se vzdržale glasovanja.

Kljub temu pa so zaradi tehtnosti argumentov, ki so jih navedle Jugoslavija in druge slovanske države, pravni odbor ni mogel popolnoma prezreti tega problema. Delegacija Velike Britanije je predložila svojo resolucijo. V njej je med

drugim rečeno, da je Generalna skupščina ugotovila, da je glede izročitve vojnih zločincev storjen korak naprej. Resolucija poziva pristojne vlade, naj v duhu resolucij o vojnih zločincih in kvizlingih z lanskega zasedanja Generalne skupščine nadaljujejo takšno politiko.

Očitno je, da britanska resolucija ne ustreza dejanskemu položaju in da se namenoma izogiblje sprejetju učinkovitih sklepov o tem problemu. In vendar je bila britanska resolucija sprejeta s 34 glasovi proti sedmim, medtem ko se je ena delegacija vzdržala glasovanja.

Pravni odbor je poslal britansko resolucijo Generalni skupščini, ki bo na eni prihodnjih sej v zvezi s to resolucijo razpravljala o vprašanju izročitve.

Na seji pravnega odbora dne 18. oktobra je sovjetski delegat Rodionov navedel važno listino, ki razsvetljuje vso politiko pristojnih britanskih oblastev o vprašanju izročitve vojnih zločincev. Iz te listine se vidi, da je britansko vojaško poveljstvo v Nemčiji že 17. januarja t. l. izdalo ukaz, da naj se izročajo vojni zločinci, ki so v zaporih na Nemčiji, do 1. oktobra t. l. 1. oktobra pa naj se izpuste vsi tisti vojni zločinci, ki dotle ne bodo izročeni.

RAZPRAVA O AMERIŠKEM PREDLOGU ZA USTANOVITEV »ZAČASNEGA KOMITEJA«

Ameriški predlog je nevaren za stvar miru

in mora biti odklonjen — je izjavil Modzelewski

New York, 19. oktobra. Tass poroča:

Politični komite razpravlja o ameriškem predlogu glede ustanovitve »začasnega komiteja«. Med razpravo se je pokazal pravi značaj te sumljive pobude, preračunane na slabitev in izpodkopavanje mednarodnega sodelovanja. Potek razprave je nedvomno dokazal, da se tudi tokrat ponavlja slika, ki je že znana iz razpravljanja o grškem vprašanju: Čeprav si ne upa večina delegacij, ki so odvisne od ZDA, odkrito upirati ameriški resoluciji, vendar mnoge izmed njih smatrajo, da ne morejo brezpogojno podpirati ameriške predloge, ki so naperjeni proti mednarodnemu sodelovanju. V tem pogledu sta značilna govora delegatov švedske in Indije.

Indijski delegat se je v načelu strinjal s predlogom za ustanovitev začasnega komiteja, vendar pa je obenem postavil vrsto pridržkov. Predlagal je, da bi se ameriški predlog izročil posebnemu pododboru, tako da bi se tretje zasedanje Generalne skupščine zopet povrnilo na ta predlog.

Svedski delegat je napravil vse, da bi ne dal določenega odgovora na vprašanje, ali podpira ameriški predlog. Predlagal je, naj se postavi pred Generalni komite vprašanje, o čem vse bo Generalna skupščina razpravljala in kaj bo reševala na sedanjem zasedanju.

Libanonski delegat je naglasil, da daje Ustanovna listina Generalni skupščini pravico ustanavljati pomožne organe, vendar samo pod pogojem, da ti pomožni organi ne postanejo nadomestilo za osnovne organe. Poudaril je, da bi pooblastila, ki jih je formulirala ameriška delegacija, spremenila značajni komite v enega glavnih organov OZN. Vendar je samo predlagal, da bi ameriški predlog izročili pravnemu odboru.

Govora delegata Poljske in Bele Rusije, ki sta odločno nastopila proti ameriški predlogu in odkrila njegovo pravo vsebino, sta bila močan kontrast polovičnim govorom vrste delegatov. Šef poljske delegacije Modzelewski je prepričljivo dokazal, da je ameriški predlog v nasprotju z duhom in besedilom Ustanovne listine OZN. Nadalje je naglasil, da je treba avtoriteto OZN dvigniti z ugotovitve enotnosti velikih držav, ki je osnova trdnega miru, hkrati pa tudi osnova samega obstoja OZN.

»Pravijo nam, naj bi bila ustanovitev »začasnega komiteja« eksperiment, vendar se eksperimenti delajo v laboratorijih. Ameriški predlog je že sam po sebi nevaren za stvar miru in zato

mora biti odklonjen,« je dejal Modzelewski.

Beloruski delegat Kiseljev je med drugim naglasil:

»Predsednik ameriškega senatnega odbora za zunanje odbore senator Vandenberg je prišel do čudnega zaključka, da je skupno delo s Sovjetsko zvezo v OZN nemogoče. Vandenberg smatra, da bi bilo treba takrat, ko bi Sovjetska zveza zavrnila ameriški predlog, razpustiti OZN in takoj ustanoviti novo mednarodno organizacijo, v kateri ne bi sodelovala Sovjetska zveza.

Sovjetska zveza, Velika Britanija, ZDA in drugi narodi, ki so sodelovali v borbi proti hitlerizmu, v borbi za trajen in trden mir, so izgubili 60 milijonov človeških življenj, vendar je neki gospodi to premalo. Ustvariti poskuša antisovjetski blok.

Beloruski delegat je poudaril, da se »začasni komite« ustanavlja zato, da bi zamenjal Varnostni svet in da se bo ta komite nujno spremenil v organ bloka nekaterih držav, ki bi bil naperjen proti drugim. »Začasni komite« bi zamenjal ne samo VS, ampak tudi Generalno skupščino ter bi si prisvojil njene funkcije. Ustanovitev »začasnega komiteja« bi bila akt revizije Ustanovne listine OZN. Zaradi tega se beloruska delegacija najodločneje upira ustanovitvi pododboru za proučevanje ameriškega predloga.

Beloruska delegacija podpira v celoti predlog delegacije Sovjetske zveze o brezpogojni zavrnitvi ameriškega predloga.

Udarec kolonialnim državam

Odbor št. 4 (za skrbništvo) je sprejel na seji 15. oktobra s 27 proti 20 glasovi, ob enem vzdržanjem glasu, resolucijo, ki jo je predložila indijska delegacija. S to resolucijo se predlaga Južnoafriški uniji, naj postavi jugozapadno Afriko pod mednarodni sistem skrbništva.

Večina delegacij, med katerimi so delegacije Sovjetske zveze, Ukrajine, Jugoslavije, delegacije Daljnega vzhoda, arabskih držav, enega dela držav Latinske Amerike in druge, je podpirala indijski načrt resolucije, ki ne potrjuje samo priporočila lanskega zasedanja Generalne skupščine, temveč tudi obvezuje vladu Južnoafriške unije, naj izpolni ta priporočila v določenem roku. Predstavniki kolonialnih držav (Velike Britanije, ZDA, Belgije, Francije in Nizozemske) so vztrajali, naj bi bil danski načrt resolucije odobren, vendar so pretrpeli poraz.

Velik sprejem na čast delegaciji ZSSR

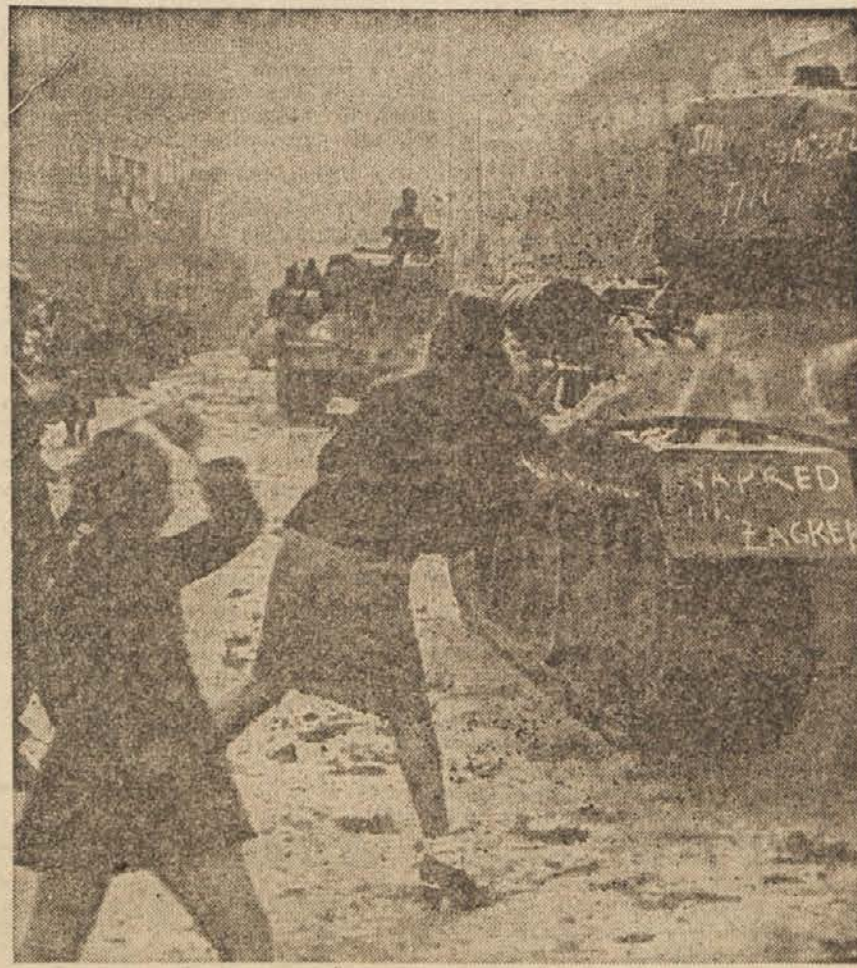
Predstavniki Sovjetske zveze v Varnostnem svetu Gromiko in sovjetski generalni konzul v New Yorku sta priredila sprejem na čast sovjetske delegacije na sedanjem zasedanju Generalne skupščine Združenih narodov.

Med gosti, ki jih je bilo več kot 300, so bili člani sovjetske delegacije z namestnikom zunanjega ministra Višinškim na čelu, in predstavniki vseh delegacij na zasedanju Generalne skupščine ZN, generalni sekretar ZN Trygve Lie, Manuilski, Kiseljev, Simič, Modzelewski, Evatt, princ Feizal, gospa Pandit, Delbos, Johnson, gospa Roosevelt, Shawcross kakor tudi mnogi ameriški novinarji, umetniki, pisatelji in poslovni ljudje.

DR. VILFAN PROTI DISKRIMINACIJSKI POLITIKI TAJNIŠTVA ZN PROTI JUGOSLAVIJI

Jugoslovanski delegat v komiteju št. 5 (za upravna in proračunska vprašanja) dr. Jože Vilfan je imel govor, v katerem je pokazal na očitne primere diskriminacijske politike, ki jo izvaja tajništvo ZN do Jugoslavije. Dr. Vilfan je naglasil, da v vsej dobi sedanjega zasedanja Generalne skupščine oddelek za tisk ZN ni razmnožil za potrebe tiska in radia niti enega govora jugoslovanskih predstavnikov.

20. oktober — obletnica osvoboditve Beograda

Na današnji dan pred tremi leti je junaška Narodno osvobodilna vojska Jugoslavije, po sedmih dnevih trdih bojev, skupno s slavno Rdečo armado osvobodila Beograd, prestolnico nove Jugoslavije.

V bojih na beograjskih ulicah so sodelovali oddelki, sestavljeni iz borcev vseh narodnosti Jugoslavije. Skupno z njimi so se borili borci zmagoslavne Rdeče armade, armade Lenina in Stalina. 20. oktober tako ni postal samo praznik narodov Jugoslavije in Jugoslovanske armade, marveč tudi praznik bratske povezanosti dveh najbolj junaških armad na svetu, dveh armad delovnega ljudstva. 20. oktober je praznik bratstva Jugoslavije z veliko Sovjetsko zvezo, ki je nudila našim narodom v njihovi nadčloveški borbi za svobodo dragoceno pomoč, in ni štedila v tej borbi s krvjo svojih najboljših sinov.

Osvoboditev Beograda je še bolj poglobila zaupanje našega ljudstva v veliko zaščitnico malih narodov, v veliko Sovjetsko zvezo, ter dala jugoslovanskim borcem in partizanom novih moči, da so še silneje udarili po sovražniku, in dokončno osvobodili tudi vse ostalo jugoslovansko ozemlje. — Na sliki: Beograjčani z nepopisnim navdušenjem pozdravljajo svoje osvoboditelje.

Brzjojavka Zveze borcev proti fašizmu iz Sofije maršalu Titu

Beograd 19. oktobra. (Tanjug.) Maršal Jugoslavije Josip Broz Tito je prejel od organizacije borcev proti fašizmu iz Sofije in okolice z njene predkongresne konference tole brzjojavko:

V imenu 20.000 organiziranih borcev proti fašizmu iz Sofije in okolice pošiljamo s predkongresne konference vam, legendarnemu voditelju osvobodilnega boja narodov Jugoslavije, in vsem vojnim tovarišem Zveze borcev osvobodilne vojne naše bratske in prirske pozdrave.

Skupno prelita kri v borbi proti fašističnemu okupatorju in njegovim pomagačem je za vedno utrdila bratstvo med jugoslovanskimi in bolgarskimi narodom

in ni sile, ki bi jih mogla razdružiti. Svoboda, ki so jo naši narodi izbojevali za čeno orjaških žrtev, bomo budno branili pred napadi angloameriških imperialistov in ne bomo dovolili, da bi Balkanski polotok znova postal sod smodnika. Borci proti fašizmu v Bolgariji so ponosni, ker imajo v jugoslovanskih narodnih zaveznikih, ki so pokazali narodom vsega sveta zgodovinski zgled, kako se je treba boriti proti napadalcem in kako je treba braniti nacionalno neodvisnost, demokracijo in narodno svobodo.

Iz vsega srca vam želimo, da boste mnogo let zdravi in močni in da boste vodili jugoslovanske narode v srenejšo in lepšo bodočnost.

Proslava šeste obletnice partizanskega napada na okupatorjevo postojanko v Ložu

Včeraj je bila svečana proslava šeste obletnice ene prvih partizanskih akcij v Sloveniji, napada na okupatorjevo postojanko v Ložu. V Ložu in Starem trgu je ljudstvo postavilo slavo-loke in okrašene transparente z raznimi parolami. Dopoldne je bilo na trgu sredi Loža politično zborovanje, ki mu je prisostvovala množica ljudstva iz Loške doline in Notranjske. Svečanosti so poleg predstavnikov okrajnega in krajevnega ljudskega odbora prisostvovali člani Izvršnega odbora podpredsednik vlade dr. Marjan Breclj, minister za komunalne zadeve Lidija Sentjura, minister brez portfelja pri vladi LRS Janez Hribar, predsednik planske komisije Sergej Kraigher, predstavniki JA in drugi.

Zbrano množico je v imenu Izvršnega odbora OF pozdravil minister Janez Hribar, ki je v kratkem opisal potek partizanskih bojev v teh krajih leta 1941 in 1942 ter obenem pozval vse politične organizacije, da se z večjo vnemo pristopijo k obnovi in izpolnitvi nalog petletnega plana. Za njim so govorili polkovnik Stane Semič-Daki, ki se je odlikoval v napadu na

Lož, polkovnik Milan Lah in ljudski poslanec Matevž Hacc. Po končanih govorih so zborovalci sprejeli pozdravne resolucije maršalu Titu, IOOF in vladi LRS.

Po zborovanju se je iz Loža razvil sprevod, ki je krenil proti Staremu trgu na mesta, kjer je bilo leta 1942 ustreljenih 200 talcev. Na čelu sprevoda so korakali borci iz Loške doline, za njimi pa so predstavniki množičnih organizacij nosili slike maršala Tita in generalisima Stalina. Nato so stopali mladinci in mladinke z zastavami, fizikulturniki, člani lesnih in ostalih sindikatov iz Loške doline ter pionirji.

Na mestu, kjer so bili ustreljeni talci, se je sprevod ustavil, nakar je spregovoril član GO OF ljudski poslanec Matevž Hacc in položil venec na grobove. Vence so položili še predstavnica AFZ in predstavniki Zveze borcev narodno-osvobodilne vojne.

Popoludne je bila v fizikulturnem domu v Starem trgu kulturna prireditelj z nastopi pevskih zborov, igralška družina iz Logatca pa je uprizorila igro iz narodno-osvobodilne borbe.

ZDA hočejo spreminiti OZN v svoje orodje

Komentar »Pravde« o delu Generalne skupščine OZN

Generalna skupščina je še daleč od zaključka svojega dela, toda vendar že danes lahko poudarimo nekaj njenih najzanimivejših potez in posebnosti, kakor tudi glavne težnje anglosaške diplomacije, ki so se pokazale na zasedanju. Minuli mesec nam nudi dovolj prepričljivih dokazov, da ima ta diplomacija pred očmi dalekosežne cilje. V resnici smo tu pri originalni strategiji, ki namerava likvidirati OZN in jo nadomestiti s agresivnim političnim in vojaškim blokom, ki bi bil v celoti podrejen ZDA. Ali ni politika formiranja tega bloka diktirala slavno stalne anglosaške diplomacije v grškem vprašanju, katerega enostaven smisel je — izbrati Grčijo kot izhodno oporišče za netenje vojaškega napada proti demokratičnim ljudskim republikam na Balkanu in Podonavju? Kakšne druge cilje, če ne cilj izpodkopati temelje OZN zasleduje program ameriške diplomacije, ki teži za ustanovitvi stalnega komiteja, pozvanega za legaliziranje nekontroliranega gospodarstva ZDA nad OZN?

Tako kot je bilo pričakovati, so se uradni predstavniki ameriške in angleške vlade zatekli k neštivilnim licemerskim izjavam, da bi potvrdili pravi smisel svoje strategije in zatrjili, da svet ni nikdar poznal iskrenjših in bolj prepričljivih pripadnikov »najširšega« in »najpoštenjšega« mednarodnega sodelovanja, temelječega na OZN.

Toda samega Churchilla vzmirljajo nespretni izgovori nekaterih diplomatov. On rajši vidi, da bi se odkrili tej primitivni komušlaji in napisali piko na »-je ali vsaj na nekaj tih »-jev.

14. oktobra je znani patriarh vojnih hujškatov pregledno opisal rezultate »dolge pot«, ki so jo v teh 19 mesecih prehodili Velika Britanija in ZDA, t. j. po njegovem govoru v Fultonu. Churchill seveda ni prišel te nove kampanje zato, da bi podal zgodovinsko analizo. Kar njega zanima, je jutri in ne včeraj, to so prej perspektive kot rezultati. Ne da bi se obotavljal, naznanja s visokim glasom, da je treba OZN spreminiti v orodje neomejene absolutne hegemonije ZDA. V tej zvezi zagovarja Churchill, da bo Anglija tudi v bodoče nudila Amerikancem vsa zašeleno pomoč, neodvisno od vlade, ki bo na oblasti.

Treba je poudariti, da ravno politika izpodkopavanja OZN določa glavno linijo in taktične manevre šefov ameriške raketice. Napor, ki so jih od samega začetka izvajali, da bi prepričali ustanovitelje te organizacije, so bili zaman. Zato so hitro spremenili svojo »orientacijo«. Tisti, ki so še včeraj bili ideologi izolacionizma, uporabljajo danes taktiko »trojanskega konja« ter s svojim sodelovanjem pri delu OZN izpodkopavajo notranjost te organizacije.

Novi veleposlanik FLRJ v Rumuniji izročil poverilnice

Bukarešta, 19. oktobra (Tanjug). 17. t. m. je ob 11. uri dopoldne veleposlanik FLRJ Jugoslavije v Bukarešti Radoje Golubović izročil rumunskemu kralju Mihajlu I. svoje poverilnice. Pri slovesni predaji poverilnic so bili navzoči predsednik rumunske vlade dr. Petru Groza, zunanji minister Georgij Tatarcsu, kakor tudi civilne in vojaške osebnosti kraljeve hiše.

MADŽARSKA BO SKLENILA KULTURNE KONVENCIJE TUDI S POLJSKO, BOLGARIJO IN FRANCIJO

Budimpešta, 19. oktobra (Tanjug). Po vrnitvi iz Beograda je zunanji minister republike Madžarske Erik Molnar sprejel predstavnike domačega in tujega tiska in podal rezultate potovanja madžarske delegacije v Beograd. Na vprašanje, ali bo Madžarska sklenila podobne sporazume tudi z drugimi državami, je minister Molnar dejal, da bo še ta mesec prišla v Budimpešto bolgarska delegacija zaradi sklenitve kulturnega sporazuma. Na dnevnem redu je tudi sporazum o kulturnem sodelovanju s Poljsko, kmalu pa se bodo začela tudi pogajanja s Francijo.

IZJAVA DR. ALEŠA BEBLERJA DOPISNIKU FRANCOSKE EMISIJE RADIOPOSTAJE ZN

Sklep o ustanovitvi balkanske komisije — korak k moralnemu zlomu Združenih narodov

New York 19. oktobra. (Tanjug.) Jugoslovanski predstavnik dr. Aleš Bebler je dal 17. oktobra po radijski postaji Združenih narodov v oddaji za Francijo intervju dopisniku francoskega programa radijske postaje Združenih narodov, v katerem je med drugim odgovoril:

Politični komitej Združenih narodov je sprejel pred kratkim s 40 proti 6 glasovom resolucijo, v kateri se med drugim predvideva ustanovitev komisije za Balkan. V kolikor ne bo nastopilo kaj novega, je mogoče smatrati za verjetno, da bo Generalna skupščina ratificirala sklep političnega komiteja. Gospod minister, ali vas smem vprašati, kakšno bo zdržanje Jugoslavije v tem primeru?

Dr. Vilfan: Ne morem preudicirati stališča svoje vlade glede sklepa Generalne skupščine — »verjetnega« sklepa, kakor tudi vi pravite. Ostajajoč v okviru »verjetnosti« moram reči, da je verjetno, da bo moja vlada v tem pogledu dala izraz istim občutkom, ki jih je jugoslovanska delegacija v Generalni skupščini izrazila ob tolikih prilikah in brez vsakršne možne dvomnosti — namreč, da nova komisija ne bo služila miru in dobremu razumevanju med narodi, ampak nasprotno, služila bo prikrivanju pravih krivcev v njihovem podpiranju.

Ob koncu seje ste izjavili, da je večina političnega komiteja pri glasovanju za resolucijo ZDA storila drugo krivico Jugoslaviji in dodali ste: Jugoslovanski narodi bodo prisiljeni napraviti iz tega konsekvence. Ali vas morem vprašati, kaj ste hoteli reči s temi besedami?

Splošna razprava o Palestini končana Delegati Saudske Arabije, Egipta, Sirije in Libanona proti delitvi Palestine

New York, 19. oktobra (Tass). V posebnem odboru ZN za Palestino je bila zaključena splošna razprava o palestinskem vprašanju.

Na zadnjih dveh sejah so delegati Saudske Arabije, Egipta, Sirije in Libanona znova nastopili zoper predlog za razdelitev Palestine. Zunanji minister Iraka Džemali je dokazoval, da ni treba ustanovljati židovske države O ameriškem predlogu, da bi se poslal v Palestino mednarodni prostovoljski korpus, je dejal, da bi to povzročilo še večjo zaostritev na Srednjem vzhodu. Uprj se je tudi nadaljnjemu vseljevanju židovskih beguncev v Palestino.

Zoper predlog večine anketne komisije sta nastopila tudi delegata Argentine in Kube. Argentinski delegat je predlagal ustanovitev odbora, v ka-

Jugoslovanski narodi bodo napravili svoje konsekvence, ali morda bolje rečeno svoje sklepe. Ti sklepi bodo naslednji: Večina članic Združenih narodov dovoljuje, da bi organizacija postala orodje imperialistične in napadalne politike skupine držav, na čelu katerih so ZDA. Komisija, ki jo ta večina pripravlja, da bi jo poslala v Grčijo, je eden najjasnejših dokazov tega. ZDA so se polastile grškega polotoka. One vodijo grško politiko, pri čemer grede tako daleč, da sestavljajo in rekonstruirajo vlade v Grčiji, kadar koli se jim zdi to primerno. One finansirajo in oborožujejo grško vojsko, ki jo podpirajo v njeni borbi proti grški demokratični armadi. Polagoma prevzemajo v svoje roke vsa letališča in vsa pomorska oporišča te države. Da je ta politika naperjena ne samo proti grškemu narodu in njegovi pravici do samoodločbe, ampak hkrati tudi proti Jugoslaviji, zlasti proti Sovjetski zvezi — o tem ni nihi sence suma. Združeni narodi pa sprejemajo sklep, ki ga zahteva vztrajno tista sila, ki izvaja tako politiko v Grčiji. Sprejemajo sklep, potreben tej sili, da bi nadaljevala svojo politiko v Grčiji. Sprejemajo sklep, da bi ustanovile organizacijo, katere naloga je, da bi potrdila in podpirala fantastične obtožbe proti miroljubnim sosedom. Kaj pomeni to? Ali ne pomeni to dovoliti, da se Združeni narodi postavijo v službo ZDA pri njihovi ekspanzionistični politiki? Ali ne pomeni to popolnoma pozabiti načela in cilje Združenih narodov? Ali ni to odvrtitev od teh načel?

Glejte, zakaj smo rekli: Tak sklep je korak k moralnemu zlomu Združenih narodov.

terem bi bili zastopniki Arabcev in Židov pod predsedstvom nepristranskega človeka.

Zastopniki Južnoameriške Unije, Nove Zelandije in Norveške so podprli priporočila večine članov anketne komisije za razdelitev Palestine na dve državi.

Britanski delegat je skušal opravičiti britansko politiko v Palestini, vendar je bil prisiljen priznati, da je ta politika doživela neuspeh. Ko je ponovil svojo prejšnjo izjavo o namenu Velike Britanije, da prav kmalu opusti mandat in umakne čete iz Palestine, je britanski delegat dejal, da bi bila Britanija še nadalje pripravljena upravljal Palestino v začasnih prehodnih dobi do proglasitve neodvisnosti, če dobi za to soglasnost Židov in Arabcev in če bodo od nje to zahtevali.

Skandalozna sodba nad delavci iz Sv. Marka Politična ost procesa naperjena proti Enotnim sindikatom

Trst 19. oktobra. (Tanjug.) Dne 16. t. m. se je pred Višjim zavezniškim vojaškim sodiščem zaključila razprava proti skupini devetih delavcev ladjedelnic sv. Marka, članov Enotnih sindikatov, obtoženih, da so povzročili nerede in pretepe v dneh 15., 16. in 17. septembra. Sodišče je od devetih obtožencev štiri oprostil, pet pa jih je spoznalo za krive in obsodilo na zapor od enega meseca do enega leta.

Vsi obsojeni tržaški delavci so znani in stari antifašisti. Vsi so se udeležili borbe proti nacifašizmu in ilegalnega protifašističnega delovanja.

Višje zavezniško vojaško sodišče je obtožence obsodilo popolnoma nezakonito, ker imajo po določi mirovne pogodbe vojaške sile, ki upravljajo ozemlje do prihoda guvernerja, le pravico upravljanja, nimajo pa zakonodajne pravice. Ob-

tožence je sodilo vojaško sodišče po zakonih, ki jih je izdal vojaški anglo-ameriški komandant po vstopitvi mirovne pogodbe v veljavno in ko je na tem ozemlju prenehalo vojno stanje. Obtoženci bi morali biti sojeni po obstoječih civilnih zakonih.

Proces je jasno pokazal, da je bil njegov politični namen postaviti na zatožno klopi najmočnejšo tržaško delavsko organizacijo — Enotne sindikate in ji z obsodbo devetih delavcev odvzeti najbolj borbeno sindikalne organizatorje v veliki tržaški ladjedelnici sv. Marka. Proces pa je imel tudi namen vzpodbuditi teroristične skupine, katerim je dokazal, da lahko nemoteno vrše napade proti demokratičnemu ljudstvu, ker bo zavezniška oblast na najostrejši način nastopila proti vsakršnemu možnemu poizkusu obrambe delavcev.

PO SKLENITVI KULTURNE KONVENCIJE

Pristopanie k fronti miru je velika naloga Madžarske

piše Szabad Nep

Budimpešta, 19. oktobra (Tanjug). Madžarski tisk posveča še nadalje veliko pozornost bivanju madžarske delegacije v Beogradu.

V zvezi s tem prinaša list »Szabad Nep« članek pod naslovom »Po Beogradu, v katerem je med drugim rečeno:

»S tem, da bo stopila v zvezo z Jugoslavijo, bo madžarska demokracija zagotovila najsvežje nacionalne interese in se bo zavarovala, da se ne bo nikdar več ponovil 19. marec in 15. oktober 1944. leta. Od osvoboditve do danes smo bili v vedno večji meri cilj zapadnega anglo-ameriškega prodira-

nja. Marshall in njegovi sodelavci so tiste sile, ki delajo načrte o obnovi Nemčije kot napadalne sile, Marshall in njegovi sodelavci so tisti, ki bi hoteli napraviti iz ozemlja jugovzhodne Evrope morebitno protisovjetsko bazo, ki preti za vojno. Zagotovitev miru in pristopanje naše države k fronti miru je velika naloga Madžarske.

Ni naključje — nadaljuje list — da nudi Madžarski prijateljsko roko prav tista država, ki ima najbolj razvito ljudsko demokracijo. Dosledna demokratičnost jugoslovanske notranje in zunanje politike olajšuje odstranjevanje starih nesoglasij.

Novi uspehi na mladinski progi Samac—Sarajevo

Dela na sedmi sekciji mladinske proge, na odseku Zenice, bodo kmalu končana. Na vsaj sekciji, v dolžini 20 km, polagajo tirnice. Položili so jih že okrog 14 km. Razen postajnih peronov za potniško in tovorno postajo v Zenici, ki jih zdaj dokončujejo in za katere so porabili okrog 300.000 kubikov materiala, so dovršeni skoraj vsi objekti. Zgrajena sta dva velika mostova čez reko Bosno, prvi je dolg 17 m in je največji izmed 14 zgrajenih mostov čez reko Bosno. Poleg tega je bil zgrajen tudi velik most čez reko Bosno v Razpotočju, most pri Vraci.

ki je tudi velik, pa bo kmalu dograjen. Poleg teh štirih mostov čez reko Bosno so zgrajeni še trije manjši in 57 raznih prepusov. Zgrajeni so tudi vsi oporni zidovi, izmed katerih je največji v Kamberoviču, za katerega so porabili 3115 kubikov betona.

Pri vseh zemeljskih delih na sedmi sekciji so porabili 524.000 kubikov materiala. Za mostove, oporne zidove in prepusite so porabili nad 16.600 kubikov betona. Na terenu te sekcije bosta zgrajeni dve manjši in eno večje postajno poslopje.

Livarna v Varešu izpolnila plan 80 dni pred rokom

Livarna rudnika in železarne v Varešu, ki je stara že nad 40 let, je bila med okupacijo požgana in porušena. Livarna je spadala med največje v Jugoslaviji, saj vlije na leto več tisoč ton železa, jekla in bronca. Iz nje pa prihaja vsako leto tudi mnogo raznih sestavnih delov, ki jih potrebuje naša industrija.

Z dobro organizacijo, evidenco in kontrolo dela, kakor tudi s prizadevanjem in vnuo delovnega kolektiva je izpolnila livarna Vareš svojo proizvodno nalogo 80 dni pred določenim rokom. Proizvodnja iz leta 1939, ki velja za osnovno normalno proizvodnjo, je prekorčila do 10. oktobra za 9,75%. Proizvodnja iz leta 1946 pa za 6,66%. Delovna storitev na eno mezdno se je povečala v primeri z letom 1939 za 13,45%.

Med glavnimi vzroki tako velikega uspeha je planiranje dela v upravi li-

varne. Upoštevalo vedno število delavcev in zmogljivost livarne je uprava nenehoma skrajševala roke, tako da je dejansko postavljala približno za 30% večje naloge, kakor jih določa plan. Tako je bil plan prekoračen mesečno povprečno za 20% v avgustu, ko so bile zagotovljene surovine, je bil plan presežen za 40,63%, v septembru pa za 70,13%. To je hkrati največja proizvodnja, ki je bila dosežena po osvoboditvi. V livarni je uvedena dobra evidenca in kontrola. Zato prihraši livarna precej surovin, goriva in pogonskih snovi. Tudi v tem pogledu je dosegla lepe uspehe. Povprečen prihranek koksa znaša 55,5%, briketov 14,6 odstotkov, oglja 31,38%, slame 3,33% itd. Čeprav se je proizvodnja povečala, se kakovost proizvodov ni zmanjšala, temveč nasprotno celo povečala. Livarna je izpolnila plan za leto 1947 in zdaj že bije bitko za drugo leto petletke.

V Istri bodo volili 8, v Slovenskem Primorju pa 5 poslancev

Zvezna volivna komisija je na svoji seji 16. t. m. v Beogradu izdala odlok o številu poslancev, ki jih bodo volili v Zvezni svet Ljudske skupščine FLRJ na celotnem področju, priključenem na podlagi mirovne pogodbe z Italijo FLRJ Jugoslaviji. Hkrati je bilo določeno tudi število poslancev za področje, ki je pri-

ključeno LR Hrvatski odnosno LR Sloveniji.

Na volitvah v Zvezni svet Ljudske skupščine FLRJ 30. novembra t. l. bodo na področju, ki je bilo priključeno FLRJ Jugoslaviji, volili 13 poslancev. Na področje LR Hrvatske odpade 8, na ozemlje, priključeno k LR Sloveniji, pa pet poslancev.

Delegacija AFŽ Jugoslavije odpotovala na kongres italijanskih žena v Milano

Beograd 19. oktobra. (Tanjug.) Od 19. do 23. t. m. bo v Milanu II. nacionalni kongres Zveze italijanskih žena. Na ta kongres je Zveza italijanskih žena povabila tudi delegacijo Antifašistične fronte žena Jugoslavije. AFŽ Jugoslavije bodo na kongresu italijanskih žena zastopale Blaženka Mimica, urednica časopisa »Žena danes« ter Milena Bubalo, članica Mestnega odbora AFŽ v Beogradu. Obe sta včeraj odpotovali v Milano.

Delegacija Slovenskega komiteja češkoslovaške na poti skozi Beograd

Beograd 19. oktobra. (Tanjug.) V Beograd so prispeli na povratku v Prago člani češkoslovaške delegacije, ki so se udeležili zasedanja Prezidija Vseslovenskega komiteja v Sofiji. Delegacijo vodi minister Dr. Zdenek Nejedly, predsednik Slovenskega komiteja češkoslovaške. Poleg dr. Nejedlyja so prispeli v Beograd narodni poslanec dr. Maks Prokop, podpredsednik Slovenskega komiteja češkoslovaške dr. Jaromir Krbek, generalni sekretar Slovenskega komiteja češkoslovaške, narodni poslanec Jan Vodička, profesor Dr. Boleslav Havranek in dr. Jan Martak, direktor Matice slovaške.

Kulturna kronika pred 30 letnico Velikega oktobra

Pisatelj k 30 letnici Velikega oktobra. Zveza sovjetskih pisateljev ZSSR se temeljito pripravlja za proslavo Velikega oktobra. Izšel bo almanah »Leto XXX«, v katerem bodo natisnjena nova literarna dela sovjetskih pisateljev, posvečena sovjetskemu človeku, in ki odražajo razvoj posameznih strok sovjetske izgradnje. — Prihodnje številke revij »Znamja«, »Novi mir«, »Zvezda«, »Oktjabr« bodo vse posvečene temu slavnemu jubileju. Založniško podjetje »Sovjetski pisatelj« izdaja v zvezi s 30 letnico v množični nakladi knjižnico, v katero je vključeno več sto najboljših del sovjetske umetniške literature. — V Moskvi, v Centralnem domu književnikov, se organizira velika razstava »Sovjetska umetniška literatura za mejo«. Tu bodo zbrana dela sovjetskih pisateljev, ki so bila izdana zadnjih sedem let v vseh državah sveta. — Pisatelji bodo priredili ciklus večerov, na katerih bodo nastopali in seznanjali javnost s svojimi novimi deli. Tu bodo sodelovali tudi umetniki moskovskih gledališč. Lektorat Centralnega doma književnikov bo vodil lekcije in referate o uspehih Sovjetske države v 30 tih letih, o raz-

voju sovjetske literature — proze, poezije, dramatike in kinodramaturgije. Vršili se bodo večeri, posvečeni sovjetski literaturi.

Sodobni komadi v Moskovskem gledališču. V moskovskem gledališču M. N. Ermolovoja so predvajali premijero »Sopotniki« po istoimenskem romanu V. Panovnega in D. Dara. Za 30 letnico Velike oktobrske socialistične revolucije pripravljajo gledališče A. Surovo »Veliko udo« v režiji V. Komisarževskega. Prihodnji sodobni komad bo igra P. Pavlenke in S. Radzinskega »Sreča«, ki je napisana po motivu novega Pavlenkovega romana.

Priprave za proslavo 30 letnice Velikega oktobra. Studij »Lenfotohudožnik« prireja za 30 letnico Oktobra serijo fotografiranih in izdajo serije albumov in razglednic, posvečenih temu velikemu prazniku. Izšli sta seriji »Leningrad — zibel Oktobrske revolucije« in »Leningrad — mesto herojev«. Moskovski mestni komitej Komsomola je skupno s študijo izdal fotografijo »Kaj je dala sovjetska oblast mladini« — Umetniške razglednice so posvečene velikim ljudem Sovjetske zve-

ze — pisateljem, slikarjem, arhitektom, komponistom itd. Izdajajo se majhni albumi s fotografijami zgodovinskih, revolucionarnih in arhitektonskih spomenikov Leningrada.

Organizacija novih znanstvenih zavodov. Pod predsedstvom predsednika Akademije znanosti ZSSR, akademika S. I. Vavilova, se je v čast 30 letnice Oktobrske revolucije vršilo zasedanje prezidija Akademije, na katerem so reševali vprašanje organizacije novih znanstvenih zavodov. Postavili so specialno komisijo, v kateri so akademiki, dopisniki Akademije in drugi učenjaki. — Za razširjanje delovanja na polju magnetizma bodo organizirali v Sverdlovskem komisijo za magnetizem. Ustanovili so hidrobiološko društvo, ki bo pomagalo na tem področju znanosti in bo populariziralo nove dosežene uspehe s tega področja. Prezidij Akademije znanosti je tudi potrdil združenje ekonomskega instituta in instituta svetovnega gospodarstva in svetovne politike v en sam institut ekonomije. — Na tem zasedanju je prezidij Akademije znanosti tudi določil dve premiji po 10 tisoč rubljev, ki jih podeljuje vsaka tri leta. Premijo, imenovano po znanem sovjetskem matematiku N. G. Čebotarevu, bo podelil najboljšemu matematiku. Druga premija, imenovana po F. P. Savarenckemu, pa bo podeljena »za najvidnejše delovanje na področju hidrobiologije in inženerske geologije.

Novi filmi. Člani sovjetske kinematografije se pridno pripravljajo na 30 letnico Oktobrske revolucije. Po vseh kinostudijih Zveze izgovarjajo umetniške, dokumentarne in poljudno-znanstvene filme. »Sojuzdetfilm« bo za 30 letnico Velikega oktobra dovršil prvo serijo filma »Mlada garda« po Fadjjevu romanu in film »Vzgoja čustev«. »Lenfilm« dovršuje snemanje umetniškega filma »Pirogov«. — V Centralnem študiju kinokronike se dovršujejo dokumentarni filmi, med njimi »Dan zmage sveta« in »Praznovanje 800 letnice Moskve«. V drugih študijih dovršujejo dokumentarne filme: »Leningrad — zibel socialistične revolucije« (Leningrski študij), »Sovjetska Ukrajina« (Kijevski študij), »Sovjetski Azerbejdzan« (Bakinski študij). V Tbiliskem študiju umetniških filmov snemajo film »Sovjetska Gruzija«, v Ružskem študiju izdelujejo film »Zmaga«.

Bolgarija k 30 letnici Oktobrske revolucije. V čast 30 letnice Velikega oktobra je dovršilo Narodno gledališče Sofije režijo komada »Mlada garda« po romanu A. Fadjjeva v inscenaciji G. Grakova. Režijo je vodil Bojan Danovskij.

Čehoslovaška praznuje 30 letnico Oktobrske revolucije. V praškem Narodnem gledališču so z velikim uspehom igrali »Smrt Ivana Groznega« po romanu A. Tolstega.

Poljska k 30 letnici Velikega oktobra. V Varšavi je prišel festival sovjetskih fil-

mov. Vsi kinematografi države kažejo sovjetske filme, opremljene z lekcijami in članki. Kraje, kjer nimajo stalnih kinematografov, obiskujejo potujoči filmi.

Delovno ljudstvo Sarajeva se pripravljajo na proslavo Velike oktobrske socialistične revolucije. Posebno aktivnost kažejo organizacije Ljudske fronte in sindikalne podružnice. V načrtu je, da bodo v vseh sindikalnih podružnicah predavanja iz vseh panog gospodarstva in iz vseh področij družbenega življenja bratske Sovjetske zveze. V vseh večjih podružnicah bodo kulturni in umetniški večeri.

V zvezi s pripravami za proslavo Oktobrske revolucije so pričele čitalnice skupine proučevati sovjetsko literaturo, da bi se široko ljudske množice čim bolj seznanile z velikanskim pomenom Velike socialistične revolucije, katere plodove tudi mi danes uživamo. Sindikalne podružnice pripravljajo posebne izdaje svojih sten-časov. Delavci in nameščenci iz delavnic, podjetij in ustanov pripravljajo kolektivne dopise, ki jih bodo poslali svojim tovarišem in sindikalnim vodstvom bratske Sovjetske zveze.

Sindikalne podružnice mesta Sarajeva se pripravljajo na slovesne akademije s referati o pomenu Velikega oktobra.

Krajevni sindikalni svet Sarajeva bo imel slovesno akademijo v prostorih Narodnega gledališča, organizacije Ljudske fronte pa po rajonih.

Za dobro organizacijo menz je potrebno sodelovanje uprave podjetja s sindikatom

Vprašanje dobre in zadostne oskrbe z živili v industrijskih magacinih ter vprašanje dovolj izdatne hrane v industrijskih menzah sta velike važnosti za delovne kolektive tovarn, rudnikov, obratov, gradilišč itd. Ti dve vprašanji sta aktualni vse leto, zlasti pa zdaj — pred zimo.

Marsikatero vodstvo industrijskega magacina in menze rudnika ali tovarne je pravočasno poskrbelo in nabavilo toliko živil, da ne bodo njihovi delavci in člani njihovih družin v skrbeh za prehrano v prihodnjih mesecih, zlasti pa v zimskem času. Drugače je v tovarnah, obratih itd., kjer so vodstva magacinov in menz bolj malo naredila v pogledu prehrane eploh, oskrbe z živili za zimo pa še posebej. Potrebni živil za prehrano delavstva bi bilo lahko povzeto dovolj. Če bi bili ekonomski magacinov in menz le nekoliko bolj iniciativni in bi se malo bolj brigali za odkup preostlih presežkov kmetijskih pridelkov bi bilo vprašanje oskrbe z živili za zimo in za vsakdanjo potrebo delavcev rešeno. Tako pa se drug na drugega izgovarjajo in ugotavljajo: »Živil ne moremo dobiti. Ni jih!

O menzi vrhniške tovarne usnja

Tako je bilo do nedavnega tudi v menzi industrije usnja na Vrhniki. Menzo so ustanovili v začetku julija. Njeno vodstvo so prepustili nekemu tovarišu, ki se ni kdo ve kako dobro izkazal. Zato so ga tudi odpustili. Treba je bilo najti drugega ekonomista. Ravnatelj tovarne tovariš Dereani — uprava tovarne je namreč odgovorna za menzo — ga je sam našel, in sicer je vzel ekonomko — v »Emonici«, v Ljubljani, kjer je bila do tedaj v službi.

Z namestitvijo novega ekonomista — Nataše Potočnikove — se marsikdo ni strinjal. Izdatnost hrane v menzi je v glavnem ostala taka, kakršna je bila pred njenim prihodom. Spremenil pa se

je odnos do ljudi. Ekonomka se je redkokdaj pokazala v obednici. Delavci niso čutili, da imajo pred seboj človeka, ki se zanima za njihovo prehrano, ki upošteva njihove predloge za izboljšanje hrane. Ekonomka ni imela navade vprašati delavce, kako so zadovoljni s prehrano, temveč je gledala nanje nekam tuje.

V tej menzi se hrani četrtina delavstva in nameščencev tovarne usnja. Od celokupnega števila abonentov je skoraj 85% težkih delavcev, ostali pa so srednji delavci in nameščenci. Pri takem razmerju je res nekoliko težko delati različne vrste hrane, povsem možno pa je izboljšati hrano za vse — če se vsi abonenti strinjajo z enako potrebo. Obroki hrane so namreč zadostni za nameščence in srednje delavce, težki delavci — zlasti oni, ki delajo v mokrih prostorih — pa bi vsekakor potrebovali izdatnejšo hrano.

Vprašali smo ekonomko, kako je z nabavo živil za zimo, kako da menza ni nakupila več živil iz preostlih presežkov za boljše in izdatnejšo hrano. Odgovorila je: »Jaz nisem ekonomka, temveč upravniška menza.« Toda če menza nima ekonomista, je upravnik tisti, ki je dolžan skrbeti za nabavo živil. Upravniška menza je povedala tudi to, da ni mogla skakati po vaseh in iskati povrtnino in zelenjavo itd., ker ni trdnega zdravja. Le zakaj je torej ravnatelj tovarne namestil za upravniško ženo, ki ne more izvrševati svojih dolžnosti do delovnega kolektiva tovarne? Sicer pa ni bilo treba kdo ve kako skakati, saj bi v sodelovanju z industrijskim magacinom ali z drugo delajo lahko nabavila marsikaj.

Odbor menze in njegov »pravilnik«

Konec junija je uprava tovarne imenovala odbor menze. Članom odbora je poslala naslednji dopis:

»Za ustanovitve menze podjetja postavljamo sledeči odbor menze. Delovni in dolžnost tega odbora bosta predpisana s posebnim pravilnikom, ki ga bo izdalo podjetje. V zvezi z gornjim postavljamo za odbornike: ...«

Poleg delavskega inspektorja podjetja in tajnika sindikalne podružnice je uprava tovarne imenovala za odbornika še zastopnika delavcev in zastopnika nameščencev.

Preteklo je bilo že nekaj tednov od ustanovitve odbora menze, a pravilnika delokroga in dolžnosti odbora še ni bilo. Sicer je pa vsakomur jasno, kakšno dolžnost ima tak odbor. Zato so se odborniki sestali in pozvali na posvet tudi upravniščini.

Na sestanku je član odbora menze tov. Letonja predlagal, naj se že vendar reši vprašanje prehrane. Takrat so menze lahko še same odkupovale krompir, upravniška menza pa je potrdila: »Krompirja nimam.« Zato so odborniki sklenili, da je treba krompir na vsak način nabaviti. Nasprotno je upravniška dejala: »Ne morem, nisem zdrava in presposodena sem.« Da je bila prezaposodena, ne bo povsem držalo, saj je imela v kuhinji dve kuharici, štiri strežnice in knjigovodkinjo, racionirano hrano pa so ji dostavljali iz industrijskega magacina.

Ravnatelj je dan po sestanku vprašal tajnika sindikalne podružnice, o čem je razpravljala na svojem sestanku odbor menze. Ko mu je to, tajnik povedal, da to ni dolžnost odbora. Ravnatelj si namreč zamislja, da bi morali člani odbora le javljati pritožbe delavcev v pogledu hrane ekonomki. Morali bi torej biti nekakši pritožkovalni organi. To je že prav. Toda njihova dolžnost je tudi, oziroma predvsem ta, da aktivno sodelujejo pri reševanju vseh vprašanj v menzi in nadzirajo delo v njej. Pa tudi sindikalna podružnica je dolžna sodelovati pri reševanju teh vprašanj, saj mora kot zastopnik delavstva skrbeti zanj.

Šele na sedmi poziv se je odzvala

Upravniška menza je bila že več kot mesec dni v menzi, a njena kartoteka v personalnem oddelku tovarne še ni bila izpolnjena. Kljub temu, da jo je tovarna iz personalnega oddelka šestkrat opozorila na kartoteko, se ni zmenila. Sedmič jo je na to spomnil tajnik sindikalne podružnice. Tedaj je prišla, pa personalnega referenta ni bilo v uradu. Trenutno je bil namreč odšel k ravnatelju tovarne, toda upravniška menza ga ni počakala.

Tako do konca prejšnjega meseca niso imeli v tovarni ne njenega kartona, ne karakteristike. Ravnatelj tovarne, ki je upravniško menzo namestil brez karakteristike, se je izgovoril: »Mislim, da je oseba, ki je bila zaposlena v podjetju MLO Ljubljana (»Emonica«) sposobna in zanesljiva.« Lahko je oseba ne vem kako sposobna in zanesljiva, dolžnost pa odgovornost vodstva podjetja terja, da ima njen osebni karton in vse dokumente, ki so potrebni za namestitev vsakega delavca ali nameščenca.

V personalnem oddelku tovarne pa kljub vsemu temu niso imeli nobenega dokumenta o njej, razen dekret o plači — 4000 din mesečno. Ravnatelj tovarne ga je izdal nekaj dni po njenem prihodu v menzo. Težki delavci — v tovarni jim pravijo avantgarda — ki delajo v mokrih prostorih in hladnih in tudi po več kot 8 ur dnevno, nimajo tolikšne plače. Skladničnik kemikalij in pomočnik materiala ter šef avtoparka — imel je tri funkcije obenem — je imel 6 mesečno po 3000 din plače. Svedca je višina plače odvisna od kvalifikacije, toda iz teh primerov je razvidno, da je bila plača upravniške menze najbrž nekoliko previsoka.

Živil za zimo še vedno nimajo dovolj

Kopano so vsemu temu napravili konec. Pa ni bilo prav lahko. V tovarno sta morala priti sekretar Centralne uprave zveze delavcev in nameščencev usnjarske predelovalne industrije Jugoslavije in član GO Emonih sindikatov Slovenije. Na sestanku upravniška odbor sindikalne podružnice in vodje grup so sklenili, da je treba namesto upravniške postaviti tajnika sindikalne podružnice, ki ima vsaj intendenantski tečaj in vsedejo za tako delo.

Predlog o tem so poslali ravnatelju tovarne. Toda sindikalna podružnica je pri tem napravila grobo napako. V predlog je stavila »zahtevano namestitvo...«

Tako je prve dni tega meseca prevzel vodstvo menze tajnik sindikalne podružnice. Pred njim je težka naloga, nabaviti je treba drva in vse, kar je potrebno za zimo. Uspehi ne bo imel, če bo dovolj iniciativne, vstrajnosti in sodelovanja z upravo tovarne, z upravo sindikalne podružnice in z industrijskim magacinom. Prvi uspehi so se prav za prav že pokazali. S pomočjo uprave so nabavili prašice, ki bodo kmalu dobri za zakopl, v sodelovanju z industrijskim magacinom in naprozo pa nekaj krompirja. Tudi skladnice so našli. Vanj bosta lahko spravila zalogo tako menza, kot industrijski magacin.

V začetku septembra so ustanovili tudi industrijski magacin. Težko je kaj več napisati o njem, saj obratuje komaj dober mesec. Gotovo pa je to, da je v primerjavi z drugimi industrijskimi magacinimi, ki obratujejo že več mesecev, dosegel še lepe uspehe. V njem lahko delajo marsikaj, od posode do mize in raznih galanterijskih predmetov. Tekstilnega blaga pa imajo še vedno premalo. Največje težave imajo z nabavo živil. Zaloga živil za zimo še nimajo dovolj. Vsekakor pa imajo dobre izgleda, da bodo v svojem prizadevanju uspehi. V.

POKITINO Z ZAMENJAVO SEMENSKEGA ŽITAI

Predno bo nastopila zima, bo moral biti posevek dovolj razrastlel, da bo lahko prenesel zimski mraz. Zato kmetovalci, ki še niso opravili jesenske setve, pokitite z zamenjavo semenskega žitai! Od pravočasne setve je v veliki meri odvisno, kako bodo prezimili naši posevki. Čim prej izpraznite skladišča napor in njihovih poslovalnic, kajti s pravočasno setvijo tudi izpolnjujemo važno nalogo polletnega plana.

Fr. Petre: Rod in mladost Ivana Cankarja

Na našem znanstvenem književnem tagu je bila pred časom izdana knjiga, ki začenja osvetljevati življenje Ivana Cankarja. Knjiga je pomembna tudi zaradi tega, ker je poleg Kidričeve brošure »Korytkova smrt in ostalina« edino literarno zgodovinsko delo, kar jih je prvi nas po vojni izšlo.

Ko je Cankar umrl, je rekel Oton Zupančič: Rod, ki bo razumel Ivana Cankarja in njegovo delo, šele raste. In prav je imel. — Ako pregledamo delo, ki je v preteklem dvajsetletju skušalo osvetliti življenje in delo Ivana Cankarja, moremo reči, da je bilo veliko napisanega, malo pa je bilo povedano tega, kar bi nam približalo Cankarja — človeka in pokazalo pravo vrednost Cankarja — umetnika. Priredba Cankarjevih »Zbranih spisov« z uvodi in opombami Izidorja Cankarja je bila skoraj edino delo, katerega pomen je predvsem v tem, da je bila »Spisi« sprožena problematika Cankarjeve celotne osebnosti, ki še čaka delavcev, da jo dokončno dognano dajo ljudstvu.

Cakamo na Cankarjevo monografijo. Univerzitetni profesor Franc Petre je s svojim delom načel prvo poglavje v tem smislu. Nemajhen je moral biti trud, da je zbral iz starih listin in bukvev podatke, da je ugotovil ime Cankarjev, ki se pojavi v uradnih listinah prvič v XVI. stoletju. Od tega

časa naprej zasleduje življenje Cankarjev, očeta njihov socialni položaj v okviru splošnega gospodarskega in političnega življenja posameznih obdobji. Končno natančneje osvetli tudi življenje in delo neposrednih Cankarjevih prednikov: deda in očeta. Posebno poglavje osvetljuje materin rod in zakon Cankarjevega očeta. Neposredno okolje in življenje, kjer je rasel Ivan Cankar, je Petre oživel izključno z uradnimi podatki, z dokumentiranim materialom. Solanje malih Cankarjev in posebej prva leta mladosti Ivana Cankarja in njegove šole je prav tako osvetljeno po uradnih zapiskih in v glavnem je očitna politično-gospodarska zgodovina tistih dni.

Delo zaključuje Cankarjevo šolanje v Ljubljani, kjer je iz šolskih katalogov vidno njegovo življenje do petega realnega razreda, predstavljen je proforski zbor, taktatne politične razmere in v izvenšolskem življenju gospodinje.

Zaključek Petretovega dela vsebuje pogled na Cankarja-umetnika. Njegovo celotno pisateljsko delo je prav za prav ena sama slika postav in razmer, iz katerih je izšla njegova mladost, ena sama razdrobljena avtobiografija v širokem smislu besede. Treba je v podrobnosti vpovstaviti razmere, iz katerih je Cankar izšel, ker je šele tako mogoče videti, kako zelo globoko je

bilo vse njegovo literarno delo zakoreninjeno v njih. Šele tedaj vidimo, kako tesna je bila Cankarjeva povezanost z vsemi prečimmi, nerešenimi vprašanji taktatne družbe. Vse to pa je tudi Cankarja nagnilo, da se je aktivno vključil v politični boj proletariata. V. S.

Jugoslovanski književniki in slikarji na Poljskem

Na povabilo združenja poljskih književnikov so prispeli v Poljsko jugoslovanski književniki Desanka Maksimović, Vekoslav Galeb, Isak Samokovlija, Blaže Koneski ter slikarji Djordje Teodorovič in Dore Klemenčič.

Jugoslovonom so na postaji pripravili zelo prijeten sprejem. Goste so pričakovali predsednik in števili člani Združenja poljskih književnikov, zatem predsednik in člani Združenja likovnih umetnikov, direktor oddelka za kulturo in umetnost pri ministrstvu za zunanje zadeve Stajanski, predsednik oddelka za kulturo in umetnost mestnega izvršilnega odbora, predstavniki Slovenskega komiteja, predstavniki Društva poljsko-jugoslovanskega prijateljstva in člani jugoslovanskega veleposlaništva. Gosti bodo ostali v Varšavi 4 dni in bodo izbrabli ta čas za spoznavanje poljskega kulturnega in umetniškega življenja. Obiskali bodo kulturne in prosvetne ustanove ter si ogledali mesto. V četrtak bodo jugoslovanski književniki in umetniki odpotovali v zapadne pokrajine in v poljsko Primorja.

Posveča mo več pažne do'očanju blagajniškega maksima

Dne 27. marca 1947 je izšla v Uradnem listu FLRJ št. 30 »Odredba o določitvi blagajniškega maksimuma«, na podlagi katere so morali operativni upravni voditelji določiti blagajniški maksimum za državna, sekvestrirana in mešana gospodarska podjetja, za generalne in glavne direktorje ter za federalne uprave podjetij. Glavne zadruške zveze pa so določile blagajniški maksimum za zadrugo in zadrusna podjetja ter zadrusne ustanove. Prav tako je določen blagajniški maksimum za urade in ustanove kakor tudi za okrajne in krajevne ljudske odbore. Iz seznamov o določitvi blagajniškega maksimuma, ki jih je prejelo ministrstvo za finance LRS, pa se je ugotovilo, da so bili določeni maksimumi previsoki in da mnogi niso pravilno razumeli te odredbe, zaradi česar je bilo ministrstvo za finance prisiljeno blagajniške maksimume popraviti, jih znižati ter vsakditi z dejanskimi potrebami pri uradih, ustanovah, zadrugah in podjetjih.

Pred izidom te odredbe so mnoga državna gospodarska podjetja, uradi, ustanove, krajevni odbori itd. držala ogromne vsote gotovine po svojih blagajnah, ker se je očitno videlo pri zamenjavi in poglobitvi iz prometa starih tisočakov. V našem družbenem gospodarstvu tak način ni dopusten, saj se s tem odvzema denarju njegova bistvena lastnost plačilnega sredstva. Denar, ki ovezuje in pospešuje gospodarsko življenje, mora v planem gospodarstvu izvrševati svojo funkcijo v skladu z njim in mora krepiti naše plansko gospodarstvo na vseh področjih. To svojo funkcijo pa bo lahko opravljal le, če je mobiliziran in če se steka v blagajne Narodne banke oziroma blagajne poštinih uradov. Denar, ki je v blagajnah Narodne banke, ni denar v obtoku, temveč je samo potencialno obtočnik, kar pomeni, da, kolikor je denarja v blagajnah Narodne banke, za toliko je manj denarja v obtoku v primeri s skupno vsoto izdanih novčanic. Na primer če je izdanih novčanic v državi za osem milijard dinarjev, pa se nahaja v Narodni banki štiri milijarde dinarjev, so dejansko v obtoku samo štiri milijarde dinarjev. Donar, oredotočen v blagajnah Narodne banke in pri poštah, je izven obtoka in ne more inflatorno vplivati na svojo vrednost, in prav zato je potrebno v svrhu okrepitev in stabilizacije naše valute, našega dinarja, da imamo čim manjše vsote gotovine v blagajnah.

Napačno bi mislili operativni upravni voditelji, da so z določitvijo blagajniškega maksimuma že opravili svojo dolžnost. Potrebno je poskrbeti za to, da odredba ne bo ostala na papirju, temveč da bo postala v resnici sešlavni del nava-

lega organsko povezanega kreditnega sistema in s tem v pomoč pri izvajanju našega plana. Odredba mora odstraniti pri nekaterih nerazumno, neracionalno in negospodarsko miselnost glede blagajniških maksimumov in mora namesto mrtve črke na papirju postati važen činitelj za izgradnjo in financiranje vsega našega gospodarstva. Prav zato morajo operativno-upravni voditelji skrbeti, da ničče ne prekorači določenega blagajniškega maksimuma, kar je zlasti njihova skrb. Interes vsega našega gospodarstva, zlasti pa interesi samih podjetij, zahtevajo, da je naš kreditni sistem na zdravih temeljih, ti pa bodo zdravi le tedaj, če se bo točno izvajala navedena odredba.

Nekateri uradi in ustanove se pritožujejo, da imajo preizek blagajniški maksimum in ga skušajo z različni utemeljitvami zvišati, toda pri tem se ne zavedajo, da jim bodo po tem nezaposloni zneski ležali v blagajnah in ne bodo mogli koristiti drugim, kar bo za vse gospodarstvo velika škoda.

Naše osnovno vodilo mora biti stroga finančna disciplina in stalna kontrola, ker bo le tako naš finančni in kreditni sistem dobro služil skupnosti in s tem nam vsem. Zato je treba razumeti, zakaj je potrebna disciplina in izpolnjevanje vseh predplov, ki so vsi med seboj v ostri organski povezavosti.

Naš cilj ne sme biti zviševanje blagajniških maksimumov, temveč nasprotno zniževanje blagajniškega maksima s postopno razširitvijo mreže zadrusne Narodne banke in izboljšanje organizacije plačilnega prometa v državi, ker je pri določenju blagajniškega maksima to bistvene važnosti, upoštevati je namreč treba naravo poslovanja podjetij in uradov ter prometne zveze s kreditnim podjetjem.

Povzvalje se tudi izgovor, da kreditna podjetja poslujejo samo depolndne in da je zaradi tega potrebno prekoračevanje blagajniškega maksima. Toda temu se je kaj lahko izogniti, saj se lahko odvede gotovina v popoldanskih urah po poštini položniet na račun pri državnem kreditnem podjetju. Vsekakor pa morajo podjetja in ustanove odvajati odvisno gotovino nad blagajniškim maksimumom najkasneje naslednjega dne. Prekoračenje blagajniškega maksima je dovoljeno le tedaj, kadar mora podjetje izvršiti že naslednji dan večje izplačilo plač.

Odredba o določitvi blagajniškega maksima je za naše načrtno gospodarstvo izredno velikega pomena in je ena ismed osnov, na kateri etoji naš finančni in kreditni sistem, zato je tudi potrebno, da se v vseh pogledih strogo izvaja. K. L.

Regulacija Karantana v postojnskem okraju

Od kar se ljudje spominjajo, je bilo na Karantanu močvirje. Ob deževnem vremenu in ob nalivih je pridrla voda iz vzhodnega hribovja Nanosa in prosto poplavlila travnike in rodovitno zemljo, katere ravno tukaj tako primanjkuje. Kmet pa je stal in brez moči proti naravnim silam gledal, kako stoji voda v

mlakah po več mesecev in se leno pretaka iz ene luže v drugo ter si ob vsakem nalivu utira drugo strugo in tako uničuje travnike.

Italijanske oblasti so že leta 1937. deale razne načrte za regulacijo, ali do dejanskega dela ni nikoli prišlo. Danes pa, ko ima ljudstvo oblast v svojih rokah, ko je ena od najvažnejših nalog naše ljudske države pomagati kmetu, se vzporedno z obnovo porušenih vasi, industrializacijo in elektrifikacije naše dežele vršijo tudi melioracijska dela, regulacije hudournikov in rek.

Meseca avgusta 1947 so se zasadile prve lopate v močvirnata tla Karantana in do danes je že napravljeno 304 m dolge struge, za katero je bilo treba izkopati in premetati 2160 kubičnih metrov zemlje. Vsa struga, ki bo zbirala vodo in jo odvajala v nadaljnje odtoke, bo dolga 851 m. Rok za dovršitev del po načrtu je 15. december, ali tovariš delovodja Fugina pravi, da bodo poizrtvovalni delavci in prostovoljnimi delom vaščanov regulacijo izvedli še pred določenim rokom.

Ako stopiš med delavce, vidiš, s kakšno vneto in poizrtvovalnostjo rečejo z lopatami vlažno zemljo v zavesti, da delajo za sebe, za svojega bližnjega, za skupnost. Saj jim bo regulacija Karantana dala 94 ha zemlje, ki jo bodo lahko spremenili v rodovitne njive in travnike.

Med delavci je tudi 65letni Strukelj Matija, oče treh sinov, ki so vsi bili v NOV. Tega lahko postavimo za zgled, saj je v svojem delu vreden in kljub starosti dnevno presegal delovno normo.

V nedeljo 12. t. m. so prišli člani treh sindikalnih podružnic iz Ljubljane: »Kovinar«, »Tekstil« in »Socialno zavarovanje« s skupnim številom 306 brigadirjev, ki so v 1836 urah izkopali in premetali klub pomanjkanju potrebnega orodja 653 kubičnih metrov zemlje. Posebno se je pri delu izkazala brigada »Kovinar«, Bratina Stefan.

NOVE KNJIGE

Zvonimir Šubic: Pred spomenikom. Priče i crtice. »Svjetlost«. Sarajevo 1947. Str. 190.

Dr. Teodor Ilčić: Neznanje se svetli. Pouke iz nauke o zdravlju. »Svjetlost«. Sarajevo 1947. Str. 34.

Odjek kulturnog, umjetničkog, književnog života. Mesečnik. L. I., št. 7. Sarajevo 1947.

Stvaranje. Časopis za književnost, kulturu i ekonomski život. L. II., št. 9. Cetinje 1947. Str. 477-560.

Nauka i tehnika. Časopis za naučno obaveštavanje i unapređenje nauke i tehnike. Društvo »Nikole Tesla«. L. III., št. 10. Beograd 1947. Str. 786-888.

Ivan Olbracht: Proletarka Ana. Roman iz češtinje prevedel dr. Fran Bradac. »Slovenski knjižni zavod«. Ljubljana 1947. Strani 223.

Ivan Cankar: Za narodov blagor. Komedija v štirih dejanjih. »Slovenski knjižni zavod«. Ljubljana 1947. Strani 140.

Josip Jurčič: Deseti brat. Roman. »Slovenski knjižni zavod«. Ljubljana 1947. Strani 372.

N. Vodovozov: V. G. Belinski. Mojstri in vzorniki. Slovenski knjižni zavod. Ljubljana 1947. Strani 130.

Obnova Evrope. Poljska — oslobodjenje zemlje. Bilten Poljske Zapadne Agencije za tisk (do 18. VII. 1947). V srbohrvaščini. Str. 71. Poznanj 47.

V Ljubljani je bila otvorjena višja pedagoška šola

V ponedeljek 6. oktobra je bila otvorjena višja pedagoška šola v Ljubljani, ki jo je poklical v življenje petletni plan naše republike, kot je ob otvoritvi razglasil minister za prosveto, dr. Jože Potrč. Plan ji je naložil nalogo, da vzgoji dovoljno število predmetnih učiteljev za nižje razrede srednjih šol oziroma za višje razrede sedemletke, s čimer bo 75% naše šolske mladine omogočeno doseči nižjo srednješolsko izobrazbo že v dobi prve petletke, kakor tudi temeljito pripravo za prehod v strokovno šolo.

Naloga torej, ki jo mora v naši kulturni revoluciji izvršiti višja pedagoška šola, je velika. Ustvarjala bo nove kadre naših prosvetnih delavcev, ki bodo uresničevali velike prosvetne načrte nove ljudske države. Dolga stoletja je bila našemu ljudstvu pot do izobrazbe zaprta. Buržoazno demokratsko gibanje je sicer uveljavilo splošno šolsko obveznost in omogočilo pismenost širokim množicam; vendar je buržoazija dovoljevala ljudstvu izobrazbo samo do neke mere, le do liste meje, ki je omogočala delavcu, da streže stroju. Pot do višje izobrazbe je bila za kmečko in delavsko mladino prava trnova pot. Moralo je priti novo, veliko, resnično ljudsko gibanje, da se je zrušil stari red z vsemi socialnimi krivicami in kulturnimi privilegiji. To se je zgodilo v naši narodnoosvobodilni borbi, ki je revolucionarno preoblikovala vse naše življenje in ga oblikuje iz dneva v dan socialno, ekonomsko in kulturno.

Naša nova prosveta, ki je tudi plod teh revolucionarnih preobrazb našega sveta, daje našemu ljudstvu nekaj bistveno kvalitetno novega. Priteguje ga k sodelovanju v osnovnih vprašanih družbenega ustroja, mu jih osvjetljuje in ga usposablja za težke naloge pri prehodu naše države iz zaostale v napredno industrijsko državo, vodi ga k razumevanju najbolj zamotanih vodstvenih nalog, nudi mu tako izobrazbo in kulturo, ki služi ljudstvu kot orožje napredka, ki ga preobraža in tudi mobilizira za izvršitev našega petletnega plana.

V duhu te naše nove stvarnosti in naših velikih nalog se bodo učitelji na višji pedagoški šoli strokovno izobraževali in idejno rasli, da bodo vsestransko usposobljeni posredovati to izobrazbo naši mladini in našemu ljudstvu.

Za tovarškim ministrom za prosveto je povzel besedo direktor višje pedagoške šole, dr. Jože Hainz. Prikazal je nastanek, naloge in organizacijo Višje pedagoške šole.

Sedemletke bodo odločilno dvigale splošno raven ljudske izobrazbe, še prav poseben pomen pa imajo zaradi priprave kar največjega števila mladine za prehod v strokovne šole. Da bo mogoče načrt izvesti in da bo pouk v višjih razredih sedemletk res uspešen, je potrebno veliko število predmetnih učiteljev.

Zaradi tega je vlada LRS ustanovila višjo pedagoško šolo v Ljubljani. Z nje ustanovitvijo je dana tudi vsem učiteljem kot izrednim slušateljem možnost nadaljevati študij, kar jim v stari Jugoslaviji v tako popolni meri ni bilo dano. Takrat je bila taka pot odprta samo nekaterim posameznikom.

Višja pedagoška šola, ki traja dve oziroma tri leta za izredne slušatelje, ne bo dajala neke polovične polfakultetne izobrazbe, temveč bo kot popolnoma samostojna ustanova s povsem konkretnimi nalogami dajala tako strokovno, pedagoško in ideološko znanje, da bodo diplomirani slušatelji kot predmetni učitelji lahko uspešno opravljali svoje vzgojne naloge. Izven šole pa bodo svoje znanje in svojo izobrazbo dragoceno uporabljali v ljudskoprosvetnem delu.

V odsek za predmetno učitelje je sprejetih 60 rednih in 470 izrednih slušateljev; na defektološki odsek 30 izrednih, na odsek za vzgojitelje pa 14 izrednih slušateljev.

Ze dosedanja skrb ministrstva za prosveto za višjo pedagoško šolo nam zagotavlja, da bomo ob skupnem naporu prosvetnih oblasti, profsorskega zbora in slušateljev premagali težave, ki se bodo v začetku pojavljale ter da se bo zavod izgradil tako, kakor je potrebno za kulturne ustanove te vrste. Slušatelji bodo lahko uporabljali mnogo kabinetov, inštitutov in knjižnic, ki jih ima Ljubljana, seminarske knjižnice pa bomo postopoma opremili. Izredni slušatelji bodo dobili v kratkem prva navodila za študij. Ministrstvo za prosveto je zagotovilo vsem rednim slušateljem primerne materialne pogoje. Njih naloga pa bo, da bodo v vsakem pogledu zgled tudi izrednim slušateljem, ki bodo študirali pod težimi pogoji, saj bodo istočasno opravljali tudi svojo službeno dolžnost.

Otvoritev je zaključil poziv, naj slušatelji vneso v svoje vrste tisti delovni polg, ki preveča delovne množice pri izvrševanju gospodarskega dela našega petletnega plana. Potem so slušatelji s svojimi profesorji odšli takoj na delo.

KRATKE VESTI IZ VSE DRŽAVE

Velika pripravljalna dela za zgraditev novega Beograda. Pripravljalna dela so se začela letos maja. Najprej so strokovnjaki proučili teren, da je bilo mogoče določiti široko in globino temeljev novih velikih poslopj. Druga velika priprava je bila ureditev dovoza gradiva. V ta namen so uredili ob ustju Save začasno pristanišče. Razen tega so začeli graditi dve veliki skladišči za gradivo. V njihju bo prostora za 40 vagonov gradiva. Skladišči bosta zdaj gotovi. Med drugim gradijo 4 km dolga železniška proga od zemunske postaje do stavbišča. Med pripravljalna dela spada tudi zgraditev začasnega naselja za gradbeno delavstvo, kjer se bo lahko naselilo 10 tisoč delavcev. Ozemlje novega Beograda bo treba nasuti, ker je zdaj poplavno področje. V ta namen bodo morali nazvati iz Donave in Save na tisoče kubičnih metrov proda. Že to delo bo zahtevalo 80 milijonov din stroškov.

Velika moč Ljudske fronte pri regulaciji Velike Morave. Pripravljalna dela za regulacijo so se začela že leta 1945. Lani so regulirali reko med Varvarinom in Markovcem. Že s tem delom so zavarovali pred poplavami velike površine rodovitne zemlje. Prostovoljno je sodelovalo okrog 4000 ljudi. Delo, ki so ga začeli lani, je bilo nedavno končano. Z dosedanjimi regulacijskimi deli so pridobili okrog 200 hektarjev zemlje. Na tretjem odseku, kjer kopljejo novo strugo v dolžini 800 m, tako da bodo skrajšali staro za celih 6 km, še delajo.

III. šahovski šampionat Jugoslavije

Prekinjeni partiji iz XI. kola: Pirc je v damski končnici z dvema kmetoma več lahko dobil partijo z Germekom.

Kostič in kap. Marković sta igro ponovno prekinila. Tudi sedaj partija še ni odločena, kar je v turnirski praksi zelo redek primer in bo kvečkemu tretje nadaljevanje prineslo odločitev.

XII. kolo

Pred popolnoma napolnjeno Mladinsko dvorano se je večeraj popoldne igralo XII. kolo. Tekme sta posetila tudi Josip Vidmar, predsednik Prezidija Ljudske skupščine in minister financ LRS Zoran Polič. Na vrsti so bila zelo zanimiva srečanja. Kakšen bo izid partije dr. Trifunović - dr. Vidmar, bo li Pirc dobil s Kulžinski, bo li Puc nadaljeval vrsto petih zaporednih remijev, kaj bo s partijo Gligorić - inž. Vidmar, to so bila glavna vprašanja, ki so zanimala domačo publiko.

Prva se je končala igra med Pircem in Kulžinskim. Pirc je kot črni igral kraljevo-indijski obrambo, izenačil pozicijo, na prehodu v srednjo igro pa je Kulžinski z žrtvijo konja izsilil večni šah in s tem dosegel remis.

Kmalu zatem se je prav tako zaradi večnega šaha z remisom končala partija dr. Trifunović - dr. Vidmar. Dr. Vidmar je kot črni igral Tartakoverjevo varianto damskega gambita. Dr. Trifunović je otvoritveno prednost povečeval. Dr. Vidmar se je zato odločil, da žrtvuje kmeta,

samo da pride do protiigre. To mu je tudi uspelo, zlasti ker je raztrgal nesprotnokve kmete. To pa mu je omogočilo, da je kljub kmetu manj izsilil remis.

Tudi tretja partija Bidev - Božič je dala neodločen rezultat. Po 25 potezah sta se igralca po solidno igri otvoritve zedinila za remis.

Sledile so nato tri zmage. V ostrem rohadnem napadu je Puc kot beli v zaprti španski partiji premagal Radovića. Germek je stal po otvoritvi sprva proti Vukoviću, ki je kot črni igral holandski stone-wall, slabše. S problemsko potezo v srednji igri pa je osvojil kvaliteto. Vuković se poslednji ni več dobro branil. Po neuspelih taktičnih poizkusih, da reši partijo, se je v 35. potezi vdal.

Kapelan Marković je z odločno igro proti Gruberju dosegel najprej terensko prednost, prisilil nasprotnika, da zamenja stolpa za telcača. Tako oslabljenega je v 41. potezi premagal.

Ostale partije so prekinjene. Tomović ima proti Tolu kmeta več. Pozicija je ugodna za Tomovića. Gligorić ima proti inž. Vidmarju kmeta več, a le malo izgledov na zmago, ker so kmetje blokirani.

Kostič ima z Milčcem v končnici stolpov kmeta več.

Stanje po XII. kolu: dr. Trifunović 8½, Pirc, Puc 8, Gligorić, Tomović 7½ (1), dr. Vidmar 7½, inž. Vidmar 6½ (1), Bidev, Božič 6½ itd.

FIZKULTURA

Posvet smučarjev v zvezi s pripravami za zimsko sezono 1947-48

Ljubljana, 19. oktobra.

Danes je bilo v predavalnici fizkulture šole na Taboru važen posvet smučarjev, katerega so se udeležili delegati s terena in vsi naši vodilni smučarski delavci. Posvet je vodil predsednik smučarskega odbora pri FZS tov. Josu Gorec, ki je bil hkrati prvi referent. Poročal je o delu v pretekli sezoni. Smučarstvo je v pretekli zimski sezoni napredovalo tako v širino kakor tudi v globino. V množičnem pogledu bi vsekakor dosegli boljše uspehe, če ne bi bilo težav z opremo. Na tekmar je nastopilo 2700 tekmovalcev, med katerimi so se zlasti uveljavili Zemva, Kordež, Mežik, brata Lukanca, Bertonec in Katnikova, ki so jim bili podeljeni naslovi smučarskih prvakov.

Med vsemi društvi je bilo najuspešnejše FD Gregorič in Jesenicah, drugo mesto pa zavzemajo Tržičani. Od važnejših dogodkov je omenil Josu Gorec teden smučskih poletov v Planici. Poleg Švicarje je sodelovalo pri tem tednu tudi 12 domačinov, med katerimi je Rudi Finžgar postavil s 109 m dolgim skokom najdaljšo znamko. Z nastopi v inozemstvu smo se spet povezali s predstavniki mednarodne smučarske arene, hkrati pa smo pridobili na izkušnjah. Tov. Gorec je poročal še o nastopih na planini Šari (Makedonija), o različnih smučarskih tečajih in o uspelem sodelovanju slovenskih smučarjev na veliki fizkulturni paradi v Beogradu, kjer so pokazali smučanje na specialnih smučeh s koleščki, kar je pomembno lep doprinos k pestrosti fizkulturnih manifestacij.

V pretekli sezoni je izšla nova knjiga o smučanju, delo Draga Ulage, v novi zimski sezoni pa bo naša strokovna literatura obogatela še za dve deli, in sicer za Pračkovno in Kumpovo. Tekmoval-

ni pravilniki so v tisku in bodo društvom na razpolago že ob prvih prireditvah. Smučarske postojanke v planjah se obnavljajo, zlasti razveseljiva pa je novica, da bošta v teku zime obnovljena tudi velika domova na Komni in Polkjuki. V teku je tudi gradnja smučskih skakalnic, ponekod urejajo nove proge, na Črnem vrhu pripravljajo prvo žičnico. V bodoči sezoni bo treba posvetiti posebno pažnjo nalogam, ki so v zvezi s petletko in pa razmahu smučarstva v novo priključenih krajih. Na koncu svojega izčrpnega in na zrelih sugestijah bogatega referata (h kateremu se bomo še povrnili) je tov. Gorec počastil spomin Albina Jakopiča, znanega tekmovalca, ki se je v pretekli sezoni smrtno onesrečil.

Sledila je živahna diskusija. Tovariš Serpan, strokovni sekretar FZS, je govoril zlasti o pomenu nove pojmovane splošne telesne vzgoje, ki nudi temeljno pripravo za vse panoge športa. Delegati iz Kamnika, Jesenic, Hrastnika, Kroke, Gorice in drugih krajov so poročali o novih smučskih gradnjah in o pripravah za bodočo sezono, hkrati pa so prosili za trenerje, za smučarske učitelje, za skiptične slike ter za pravočasna nakazila za smučsko opremo. Tov. Finžgar, ravnatelj tovarne fizkulture orodja v Begunjah, je izjavil, da so izdelali za potrebe Slovenije 2500 parov smuč, 400 parov tekmovalnih čevljev in večje število čevljev za smučarje turiste. Delegat iz Gorice se je zavzemal za pozitivno smučanja na Lokvah, kjer so najlepši tereni s prostornimi razgledi na Goriško in Furlanijo.

Spored posveta smučarskih delavcev je obsegal še naslednje referate: Smučarstvo v prvem letu petletke — Ante Gnidovec.

Drugo kolo mladinskega lahkootletkega prvenstva Prvenstvo države je osvojil FD Zagreb (Z) Enotnost (L) pa je tretja

Maribor, 19. oktobra.

Danes je bilo v Mariboru drugo kolo mladinskega lahkootletkega prvenstva. Na prvenstvu je sodelovalo šest mladinskih ekip, in sicer: FD Zagreb in FD Mladost iz Zagreba, SFD Kladiivar iz Celja, FD Enotnost iz Ljubljane, FD Slovenjgradec iz Slovenjgradca in FD Železničar iz Maribora.

Tekmovanje je bilo na stadionu FD Železničar ob Tržaški cesti. Tekmovanje je oviral zelo hud mraz, poleg tega pa je bilo tudi slabo organizirano. Mladi tekmovalci so pokazali, da je jugoslovanska lahka atletika na pravi stopnji razvoja. Doseženih je bilo nekaj zelo dobrih rezultatov, tako na primer je Rožman (Enotnost) pretekel 100 m v času 11,9, 400 m pa v odličnem času 53,8. — Babič (Mladost) je vrgel bombo 58,65 m, Krvin (Zagreb) je vrgel kroglo 14,62 m. Omeniti moramo tudi še Jaklinovića (Zagreb), ki je skočil v višino 170 cm in v daljino 5,87 m, Košuto (Mladost), ki je tekel na 1500 m 4:18,5, ter Babiča (Mladost), ki je vrgel disk 37,85 m.

Tehnični rezultati pa so bili naslednji: tek 100 m: 1. Rožman (E) 11,9, 2. Domnjan (Zagreb) 12,0, 3. Kuret (E) 12,2. — Met krogel: 1. Držin (Zagreb) 14,62 m, 2. Neřina (E) 12,53 m, 3. Rojč (Kladiivar)

Avto-moto gorsko prvenstvo LRS Planina-Postojna

Postojna, 19. oktobra.

Moto dirkam za prvenstvo LRS na progi Planina-Postojna je prisostvovalo 3000 gledalcev. V posameznih kategorijah so bili doseženi naslednji rezultati:

Kategorija 125 ccm turni: 1. Jager (Maribor) 5:04,1, 59 km na uro; 2. Mrak Jože (Lj.) 5:04,1; 3. Praprotnik Stane (Kamnik) 5:33,4. Kategorija 200 ccm: 1. Markič Franc (Kranj) 4:46,4, 63 km na uro; 2. Fantini (Lj.) 4:57,2, 61 km na uro; 3. Rajhman (Jesenice) 5:13. Kategorija 250 ccm: 1. Gorjup (Lj.) 4:31,2, 66 km na uro; 2. Jurko (Kranj) 4:47,1; 3. Leskošek (Celje) 5:8. Kategorija 350 ccm: 1. Blatnik (Lj.) 5:7,2, 58,5 km na uro; 2. Jug (Celje) 5:29,2; 3. Forte (Trbovlje) 5:59. Kategorija 500 ccm: 1. Remškar (Postojna) 5:12,5, 57,6 km na uro; 2. Kgez (Ajdovščina) 5:24,4; 3. Herman (Trbovlje) 6:9,4. Kategorija nad 500 ccm, turni: 1. Dolničar (Lj.) 4:23,44, 48 km na uro; 2. Stefe (Lj.) 4:30,1; 3. Kunaver (Lj.) 4:45,3. Sportni motorji kategorija 250 ccm: 1. Horvat (Lj.) 5:00, 50 km na uro; 2. Mrak (Kranj) 5:01; 3. Stuzzi (Kamnik) 5:03. Kategorija 350 ccm: 1. Trampus (Kamnik) 4:35,0, 66 km na uro; 2. Jakše (Ljubljana) 4:38; 3. Levičar (Kranj) 4:30,1. Kategorija 500 ccm: 1. Trampus (Kamnik) 4:2,0, 82 km na uro; 2. Keber (Maribor) 4:3,0; 3. Zupančič (Kranj) 4:27,4. Kategorija nad 500 ccm: 1. Lampe (Lj.) 4:28,3, 47 km na uro; 2. Javornik (Lj.) 4:47,4; 3. Pokalšek (Postojna) 5:11,2.

Tekmovalci so se motorji s prikolicami in avtomobili, katerih rezultate bomo objavili v prihodnji številki.

KOSARKA

FD Kvarner: FD Enotnost 32:11

Ljubljana, 19. oktobra

Danes je bila na igrišču FD Enotnosti na Taboru tekma med kosarkarji FD Kvarneja z Rteke in FD Enotnosti iz Ljubljane, v kateri je pričevalno zmagala ekipa FD Kvarnerja z rezultatom 32:11 (13:5).

Enotnost: Kvarner 6:0 (2:0)

Koledar smučarskih tekmovalj in tečajev — Bogo Šramel.

Smučarski dan 1948 — Drago Ulaga. K referatom in diskusiji, ki je dala dobre sugestije za raznih smučarstva v različnih krajih Slovenije, se bomo v teku tedna še povrnili. Med delegate je prišel tudi predsednik FZS minister Zoran Polič, ki so ga navzoči tople pozdravili. V svojem govoru je opozoril smučarje na naloge, ki jih imajo v zvezi s splošno telesno vzgojo v bližajoči sezoni. Ker mnoga društva nimajo telovadnice, bodo morali smučarji organizirati vadbo (tečaje) na snegu, kar je v duhu novega pojmovanja vsestranosti. Preko smučarjev, plavalcev in kolesarjev moramo v bodoče zajeti množice in jih vključiti v plansko fizkulturno delo. Zato je treba tudi mladino na vsi in jo organizirati. Če se je lansko leto dogajalo, da so ponekod mladinci sami prirejali tekme, mora v prihodnji sezoni prihajati pomoč in iniciativa s strani naših organizacij. Za tiste, ki nimajo smučarske opreme, je treba uvesti sankanje. Na koncu svojih izjavljani je tov. predsednik naglasil potrebo reda pri organiziranju fizkulturnih tekem. Pobuda za sodelovanje, za udeleževanje in za razna tekmovalna naj prihaja tudi s strani množičnih organizacij, zlasti sindikatov, za razpise fizkulturnih prvenstev in za izvedbo istih pa so pristojne samo fizkulture organizacije.

Ob koncu posveta, ki je trajal do 13. ure, je bilo sprejetih nekaj važnih sklepov za razmah smučarstva na Primorskem. V Čerknem, kjer so bile sredi vojne znamenite partizanske smučarske tekme, bodo najbrž še v tej sezoni spominke tekme z istim sporedom. Zadnja točka uspelega zasedanja smučarjev so bile volitve. Soglasno je bil izvoljen smučarski odbor pri FZS s tov. Gorcem kot predsednikom, A. Gnidovcem kot podpredsednikom ter Gučkem kot prvim tajnikom. Poleg dosedanjih članov so bili izvoljeni v osrednji odbor še predstavniki iz Maribora, Celja, Jesenice in Idrije,

Jugoslavija: Poljska 7:1 (7:0)

Beograd, 19. oktobra. (Tanjug) Danes je bila na stadionu CD JA v Beogradu odigrana prijateljska nogometna tekma med moštvi bratovskih jugoslovanskih držav Jugoslavije in Poljske. Zmagala je reprezentanca Jugoslavije s 7:1 (7:0). Srdili je romantski sodnik Iliescu. Gole so zabili: Jerzicki 4, Bobek 2 in Mitić 1. Edini gol so dosegli Poljaki v 32. minuti drugega polčasa po zaslugi levega krilca Česlika.

Metalec (Zagreb): Dinamo (Pančevo) 2:1 (2:1)

Zagreb, 19. oktobra. V prvenstveni nogometni tekmi II. zvezne lige je zagrebško moštvo premagalo pančevski Dinamo po obojestranski slabiji igri z rezultatom 2:1. Tekmi je prisostvovalo 1500 gledalcev. V predtekmi je mladinska reprezentanca Splita premagala mladinsko reprezentanco Zagreba z rezultatom 3:1.

Vremenska napoved za ponedeljek 20. oktobra: Jasno in hladno, zjutraj mraz.

KINO

LJUBLJANA: UNION: Sovjetski film »Beli se osamljeno jadro, tehnik. Predstave ob 15., 17., 19. in 21. uri.

MATIČKA: Sovjetski film »Srednji napadalec, tehnik. Predstave ob 15., 17., 19. in 21. uri.

SLOGA: Sovjetski film »Ob šestih po zmagi, tehnik. Predstave ob 15., 17., 19. in 21. uri.

KODELJEVO: Sovjetski film »Kotovski, tehnik. Predstave ob 14.30., 16.30., 18.30 in 20.30. uri.

KINO SISKKA predvaja sovjetski film »V gorah Jugoslavije«. Predstava ob 20. uri.

MARIBOR: ESPLANADE: Češki film »Colokoladna obč, tehnik.

GRAJSKI: Sovjetski film »Mi iz Kronštata, tehnik. Predstave ob 14.30., 16.30., 18.30 in 20.30. uri.

CELJE: METROPOL: Sovjetski film »Igralka, tehnik.

DOM: Francoski film »Potepuha v nebesih, tehnik.

KRANJ: MESTNI: Sovjetski film »Poslednji tabor, tehnik.

PTUJ: Sovjetski film »Neuklonljiv, tehnik.

RADIO

Ljubljana, Maribor in Slov. Primorje

DNEVNI SPORED ZA PONEDELJEK 20. OKT.

6.00 Budnica, jutranja telovadba — 6.10 Poročila, objava programa in vremenska napoved — 6.30 Veder intranji spored — 7.00 Radijski koledar, iz današnjih časopisov — 7.15 Igrajo slavni virtuzi — 7.30 Napoved časa in poročila — 7.45 Jugoslovanska kola — 12.30 Napoved časa in poročila — 12.45 Zabavna glasba, mali oglasi in objave — 13.00 Jugoslovanska narodna glasba — 13.30 Fizkulturni pregled — 13.40 Igra Mali orkester Radia Ljubljana pod vodstvom Rudolfa Starša — 14.10 B. Smetana: Vltava — Rimski-Korzkav: Car Saltan — 14.30 Napoved časa, poročila in objave večernega sporeda — 14.45 Igrajo vrtiliske orgle — 18.00 Lahka glasba slovenskih narodov — 18.30 Splošni gospodarski pomen Primorske — 18.45 Dve simfoniji pesnitvi — 19.00 Radijski dnevnik — 19.10 Nekaj zborških skladb — 19.20 Nekaj zborških skladb — 19.30 Napoved časa in poročila — 19.45 Zabavna glasba, mali oglasi in objave — 20.00 šahovska ura — 20.15 Centri ure pisane glasbe — 20.30 Koncert simfoničnega orkestra Radia Ljubljana pod vodstvom Milana Horvata. Solisti: violonist Ivan Pinkava, (Prenos iz Velike filharmonije dvorane) — a) L. v. Beethoven: Egmont — vrtura — b) L. v. Beethoven: Koncert za violino in orkester — c) Suleik: II. simfonija — »Eroica« — 22.00 Prenos vesti Zvezne postaje iz Beograda — 22.15 Glasbena medira — 22.30 Ruski tečaj Društva za kulturno sodelovanje Slovenije s SZ — 22.30 Za lahko noč pojo Fantje na vasi.

Radio Beograd oddaja v slovensčini vsak dan: od 13 do 13.15 na kratkih valovih 31.56 m, od 21.45 do 22 na kratkih valovih 49.18 m.

Glavni urednik: Ivan Bratko. — Naslov uredništva: Kopitarjeva 6. — Uprava: Kopitarjeva 2. — Telefon uredništva in uprave: 52-61 do 52-65 — Telefon naročninskega odd.: 30-30. Telefon oglasnega odd.: 36-85. Štev. ček. rač. 60.4045-22

DNEVNE VESTI

Prijavite se za koncertni abonma. Prvi abonma koncerti noč ob pol 21. uri v Filharmoniji. Prijave sprejema pisarna Poslovalnica v poslopu Filharmonije družbe.

Dežurna lekarna: Centralna lekarna, Trimošnje.

GLEDALIŠČE

SLOV. NAR. GLEDALIŠČE V LJUBLJANI

Opera

Torek, 21. okt. ob 20: Mozart: »Figarova svatba«. Red Tork.

Četrtek, 23. okt. ob 20: Massenet: »Manon«. Red Četrtek.

KONCERTI

Opozarjamo na nocojšnji simfonični koncert v veliki Filharmonijski dvorani ob pol 21. uri. Znameniti zagrebški dirigent Milin Horvat bo izvajal z Radijskim orkestrom Beethovenovi Egmont in Koncert za violino z orkestrom, solist Ivan Pinkava, ter Sulekovo Drugo simfonijo: Eroica. Nocoj bo eden najpomembnejših naših koncertov, ki naj tudi močno poveže našo umetnost z umetnostjo brateškega hrvaškega naroda. Naj bo začetek najintenzivnejšega vzajemnega umetniškega sodelovanja. Vstopnice v knjižarni, Kongresni trg.

MALI OGLASI

RAZVELJAVLJAM prometno knjižico koleza znanke Rabensburg št. 767450 na ime Germ Stanislav. Smartno v Rožni dolini 5.

OBLAČILNE NAKAZNICE na ime: Česnik Franc, roj. 1909, Česnik Regina, roj. 1912, Česnik Teodora, roj. 1935, Česnik Marjanca, roj. 1944, stanujoči Ilirska 23, Jesenice — preklicujem za neveljavne.

Umrl je po usodni bolezni

JOSIP KARMEL

kleparski mojster

Pogreb pokojnika bo v ponedeljek, dne 20. t. m. ob 16. uri iz umobolnice na Studencu na pokopališče v Polju.

Zalujoči: Ivana, mati; Lojze, brat; sestra Antonija por. Marinko ter ostali sorodniki.